

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Översyn av yrket personlig assistent (SOU 2020:01)

Jönköpings kommun har beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Översyn av yrket personlig assistent (SOU 2020:01). Betänkandet föreslår tio åtgärder för att säkra goda arbetsvillkor för personliga assistenter. Jönköpings kommun delar uppfattningen att åtgärderna på olika sätt kan bidra till goda arbetsförhållanden för personliga assistenter och tillstyrker därför betänkandets förslag. Jönköpings kommun bedömer att följande åtgärdsförslag är av särskild vikt:

Ge privata arbetsgivare ansvar för assistenters sjuklönekostnader

Utredningen pekar på goda skäl för att genomföra åtgärden då arbetsgivare har ett ansvar för de anställdas arbetsmiljö och hälsa. Genom ett aktivt arbetsmiljöarbete kan arbetsgivaren påverka sjukfrånvaron och när arbetsgivaren bär kostnaden för sjuklöner finns dessutom ekonomiska incitament att bedriva ett sådant arbete. En kompensation för ökade kostnader bör rimligen utgå, huruvida ökningen av schablonbeloppet bör vara 3 kr är svårare att bedöma. Kommunens kostnader för privata arbetsgivares sjuklöner, i samband med utförd assistans enligt SFB, uppgick utöver administrativa kostnader till ca 3,3 miljoner 2019.

Jönköpings kommun vill i detta sammanhang påtala att det finns ett behov av att höja schablonersättningen ytterligare för att säkra goda arbetsvillkor för personliga assistenter samtidigt som den assistansberättigades självbestämmanderätt och integritet respekteras. Jönköpings kommun hade för 2019 en genomsnittlig timkostnad på 369 kr för den personliga assistans som utförs av kommunen att jämföras med schablonersättningen 2019 på 299,80 kr per timme. I vissa fall har förhöjt timbelopp beviljats men i inget fall täcker ersättningen den faktiska kostnaden. Ett exempel på kostnader som inte täcks av schablonersättningen är att ersättningen inte höjs i samma takt som lönenivåer höjs. Schablonersättningen har under de tre senaste åren höjts med 1,5 % per år. Ett annat exempel är förhöjda kostnader till följd av arbetsmiljöåtgärder. Vanligast är kostnader för dubbelbemanning på grund av risker i form av hot och våld eller för att kunna utföra förflyttningar på ett säkert sätt. För 2019 uppgick Jönköpings kommuns sammanlagda kostnader för sådana insatser i samband med personlig assistans till 8,9 miljoner kronor.

Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett nationellt utbildnings- och kunskapsmaterial

Jönköpings kommun delar utredningens syn på att det finns ett behov av kunskapsstöd som ger personliga assistenter vägledning i hur de ska arbeta, särskilt kopplat till vad lagstiftning säger om insatsen personlig assistans, arbetssätt och arbetsmiljö. I yrkesrollen som personlig assistent händer det

exempelvis inte sällan att LSS-lagstiftning och arbetsmiljölagerstiftning upplevs krocka med varandra och det kan även vara svårt att veta vilka uppgifter en personlig assistent kan förväntas utföra. Att arbetet ofta utförs som ensamarbete gör det dessutom svårt att i vardagen ta ställning till dilemman som uppstår kring yrkesrollen. Ett kunskapsstöd som kan hjälpa till i liknande situationer välkomnas.

Kunskapsstöd för att tydliggöra vad som gäller när assistenter utför egenvård och vård på delegation

Utredningen pekar på komplexiteten i assistenters utförande av egenvård och vård på delegation. Olika lagstiftningar berörs vilket skapar en otydlighet kring ansvar och befogenheter. Personliga assistenter förväntas ofta ta ett stort ansvar för den enskildes egenvård och för att utföra vård på delegation. En del assistenter framför upplevelser av att vårduppgifter som utförs är avancerade. Ibland upplevs uppgifterna övergå assistenternas kompetens och ansvaret för vad som kan drabba den enskilde brukaren om fel begås i vården är betungande för den enskilde assistenten. Jönköpings kommun ser ett behov av kunskapsstöd som säkrar patientsäkerhet och en god arbetsmiljö för assistenter och står bakom förslaget att ge uppdraget till Socialstyrelsen att genomföra i samråd med arbetsmiljöverket.

JÖNKÖPINGS KOMMUN

Ann-Marie Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande

Johan Fritz
Stadsdirektör